QORTI ~IVILI, PRIM'AWLA

Im]allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-{img]a 15 ta' Marzu 2002

Numru 10

~itazzjoni 925/1993

Marthese Sammut

versus

Lisa Borg u Rita Galea

F'din il-kaw\a l-attri`i, li kienet riekba b]ala passi[[ier f'karrozza misjuqa mill-konvenuta Borg, qieg]da titlob il-]las tad-danni li hija sofriet meta l-karrozza misjuqa mill-konvenuta Borg]abtet ma' karrozza o]ra misjuqa mill-konvenuta Galea.

I`-`itazzjoni tg]id illi fl-10 t'Ottubru 1992 l-attri`i kienet riekba b]ala passi[[ier fil-karrozza tal-marka *Volkswagen* bin-numru C-7268, misjuqa mill-konvenuta Lisa Borg. Kienu qeg]din fil-Wied ta' }al Balzan meta karrozza o]ra, tal-marka *B.M.W.* bin-numru C-8200 misjuqa mill-konvenuta Rita Galea, ]abtet mal-karrozza li fiha kienet l-attri`i. L-attri`i korriet bid-daqqa, u, billi qieg]da tg]id illi

l-]tija hija tal-konvenuti jew ta' xi wa]da minnhom, fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi l-qorti, wara li (1) tg]id illi l-konvenuti ja]tu, jew tg]id min mill-konvenuti ja]ti g]all-in`ident, (2) tillikwida d-danni li sofriet l-attri`i, u (3) tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom ja]ti, i]allsu lill-attri`i d-danni likwidati flimkien ma' l-img]ax u l-ispejje\.

Il-konvenuta Rita Galea ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. din il-qorti hija inkompetenti *ratione valoris*; u
2. l-in`ident ma [arax bi]tija tag]ha i\da tal-konvenuta l-o]ra Lisa Borg, li kienet qieg]da [[erri wisq fuq in-na]a l-]a\ina tat-triq u baqg]et die]la *head on* fil-vettura ta' l-e``ipjenti.

Il-konvenuta Lisa Borg ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. din il-qorti hija inkompetenti *ratione valoris*; u
2. l-in`ident ma [arax bi]tija tag]ha i\da tal-konvenuta l-o]ra Rita Galea, li kienet g]adha kif daret il-kantuniera u ma setg]etx tikkontrolla l-karrozza tag]ha.

L-e``ezzjonijiet ta' inkompetenza *ratione valoris* kienu mi`]uda b'sentenza mog]tija fis-27 ta' {unju 1995.

L-in`ident [ara hekk:

Il-karrozza misjuqa mill-konvenuta Borg, li fiha kienet riekba l-attri`i, kienet g]addejja mit-triq li minn }al Balzan (minn]dejn id-*Dolphin Supermarket*) tie]u lejn ir-*roundabout* ta' quddiem ix-*showroon* ta' *Bathroom Design*. Borg qab\et xi karrozza o]ra u g]alhekk kienet qieg]da fuq in-na]a tal-lemin tat-triq. Ftit qabel ma waslet biex taqbad id-dawra tar-*roundabout*, meta kienet g]adha ma]ar[itx mit-triq fejn kienet, u kienet g]adha fuq il-lemin tat-triq, minn fuq il-lemin tag]ha,

i.e. min-na]a tar-*roundabout*, [iet il-karrozza misjuqa mill-konvenuta Galea u, billi Borg kienet fuq in-na]a l-]a\ina tat-triq, il-karrozzi]abtu wi`` ma' wi``[1].

Bid-daqqa l-attri`i korriet u kellu wkoll isirilha intervent fuq imne]irha.

Fil-fehma tal-qorti, il-]tija hija kollha tal-konvenuta Borg. Huwa minnu illi l-konvenuta Galea, qabel waslet fil-post fejn saret il-]abta, kienet g]addiet fuq *stop sign*, i\da dan kien qabel sew ma saret il-]abta u, fil-fehma tal-qorti, ma kellu ebda relevanza g]al dak li [ara, g]ax huwa ma]sub biex jag]ti pre`edenza lil traffiku li jkun [ej mhux mnejn kienet ]ier[a l-konvenuta Borg i\da minn direzzjoni o]ra. Li wassal g]all-in`ident kien il-fatt wa]du illi l-konvenuta Borg qorbot lejn liwja fuq in-na]a l-]a\ina tat-triq.

Id-danni li qieg]da titlob l-attri`i huma g]al *lucrum cessans* min]abba debilità permanenti. L-espert mediku ma]tur mill-qorti kien tal-fehma illi l-attri`i ma tbati minn ebda debilità permanenti[2]. G]alkemm l-attri`i tilmenta li [ieli t]oss pressjoni interna f'wi``ha]dejn imne]irha u g]ajnejha, l-espert qal illi "*this could well be coincidental or it could have been precipitated or caused by the accident. The element of doubt to the cause of the symptoms will always exist. It may well be related to the accident or the accident may have little or no bearing whatsoever*"[3].

L-attri`i i\da xehdet illi kien minn wara l-in`ident li hi bdiet t]oss l-g]afsa f'wi``ha u g]alhekk, g]alkemm id-dubju dejjem jibqa', il-qorti hija tal-fehma illi x'aktarx illi din is-sensazzjoni li t]oss l-attri`i hija konsegwenza ta' l-in`ident. L-attri`i

---

1 Ara l-iskizz, *fol.* 54.

2 Ara r-relazzjoni tal-Kirurgu Eric Farrugia, *foll.* 98 *et seq.*

3 *Ibid. fol.* 99.

xehdet ukoll illi din is-sensazzjoni tfixkilha fix-xog]ol tag]ha, g]ax meta t]ossha jkollha tieqaf mix-xog]ol[4].

Il-qorti g]alhekk, minkejja l-konklu\joni ta' l-espert mediku, hija tal-fehma illi aktar g]andha toqg]od fuq il-fehma tal-Kirurgu Anthony Grixti Soler, xhud imressaq *ex parte* mill-attri`i, li qal illi l-attri`i qieg]da tbati minn debilità permanenti ta' tnejn fil-mija (2%) min]abba fl-in`ident[5].

Meta korriet fl-1992 l-attri`i kellha ftit anqas minn tletin (30) sena[6], u g]alhekk ikun xieraq *multiplier* ta' ]amsa u g]oxrin (25). Kellha d]ul ta' elfejn mitejn u disg]in lira u ]amsin `ente\mu (Lm2,290.50) fis-sena[7], u g]alhekk, biex tag]mel tajjeb g]at-tnaqqis fil-valur tal-flus meta tqis is-snin tal-*multiplier*, il-qorti sejra timxi fuq d]ul medju ta' tlitt elef lira (Lm3,000).

Fuq]amsa u g]oxrin (25) sena l-attri`i kienet idda]]al ]amsa u sebg]in elf lira (Lm75,000), u tnejn fil-mija (2%) ta' dik is-somma ti[i elf u ]ames mitt lira (Lm1,500). Billi l-attri`i sejra tie]u issa d-d]ul ta']amsa u g]oxrin (25) sena, huwa xieraq illi jsir tnaqqis ta']amsa fil-mija (5%), b'dan illi l-img]ax jibda jg]addi millum. Likwidat b'dan il-mod il-*lucrum cessans* ji[i ta' elf erba' mija u]amsa u g]oxrin lira (Lm1,425).

G]al dawn ir-ra[unijiet il-qorti taqta' l-kaw\a u tiddisponi mit-talbiet ta' l-attri`i u mill-e``ezzjonijiet tal-konvenuti billi, wara li tilqa' t-tieni e``ezzjoni tal-konvenuta Galea u ti`]ad it-talbiet safejn mag]mula kontra tag]ha, tg]id illi kienet il-konvenuta Lisa Borg we]edha li ta]ti g]all-in`ident, tillikwida d-danni ta' l-attri`i fis-somma ta' elf erba' mija u]amsa u g]oxrin lira (Lm1,425), u

---

4 Ara x-xiehda ta' l-attri`i fis-seduta tat-28 ta' Jannar 1997, *fol.* 65.

5 Ara x-xiehda tal-Kirurgu Anthony Grixti Soler fis-seduta tas-27 ta' Marzu 2001 quddiem l-Assistant {udizzjarju, *fol.* 130.

6 *Fol.* 137.

7 *Fol.* 138.

tikkundanna lill-konvenuta Lisa Borg t]allas lill-attri`i elf erba' mija u]amsa u g]oxrin lira (Lm1,425) bl-img]ax li jibda jg]addi millum sa dak in-nhar li jsir il-]las.

L-ispejje\ [udizzjarji kollha,]lief dawk li dwarhom [à ng]atat de`i\joni fis-sentenza tas-27 ta' {unju 1995, g]andha t]allashom il-konvenuta Lisa Borg.

Giannino Caruana Demajo
Im]allef

Connie Micallef
Dep. Re[.